



Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN



לע״נ

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״נ מרים שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

מסורת הש"ס עם הוספות

(א) לעיל ו: גיטין מה: (ב) מסות לט: [ע"ה] (ג) ברכות לז: (ד) [ק"ו] (ה) לילי מב: (ו) [ד"ה ע"ה]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כמה היתה יפה: (ב) ד"ה דנישמוין אגז: (ג) תוס' ד"ה אלה כו' לרימי לשדה דפירות:

גליון הש"ס

גמ' בחש גופנא: עין גמ' י"מ ק"ד ק"ד ע"ג ימסופה ע"ס ד"ה פני:

הנהגות וציונים

(א) כי יבצר איש שדה או קרם ושלח את בעירה ובער בשדה אחר מיטב שדהו ומיטב פרמו ושלח: [סנהדרין ב, ה']

הכונס

סמדר. ענבים לקין צהחלתן לאחר שפרחו מיל: (6) וכמה היא יפה. הקרקע לימכר כשהיא סמדר ולהקל באל: בד"א. (3) בנישומין אגז קרקע: בזמן שאכלה לולבי גפנים. האשכולות² נראה צניעות הגפנים ויכר ועדיין לא פרח להיות הענבים גמורים והוא לולב

וכן יתור תחלים: אבל אכלה פנים.

צהלנה או צטר ענבים שהן כפול הלצ" והו ספירות גמורים רואין אותן כו': לניוקין מן העידית. אותה שומא ששמו צ"ד מלה או מלחמס יגצה קרקע צמחה או צמחמס מן העידית שצנכסוי: ולא תימא. דהאי מיטב של ניוק דקאמר ר' ישמעאל וקשיא לן צ"ק³ אלה כחוסה משלם שמינה ומראה רב אילי כגון שאכלה כו' להמולא ממצירו עליו הראיה וכחוסה הוא דמשלם אלא מאי מיטב דניוק דקאמר ר' ישמעאל לאו צספיקא מיירי וה"ק אותה ערוגה שאכלה ישלם כפי מה שהיתה ראוה להטוב ולהשמיח לקמיה: כי היאך דבייק. צמות הקליר: סמדר. לאחר שפרחו הענבים מיל ולולבין קודם שפרחו: ברוך ותני. הוסף סמדר עמהם צמשה: כחש גופנא. לכות מן התשלומין מה שיכחישו הענבים צפנים אס יעמדו עס עד הצליר שחמיד יוקנס לחלח הגפן: אבי אמר כפייהו ופסיימי ומאן תנא דהייש לבחש גופנא ר"ש. לשמענא ליה צדוכתא אחריתי: שסופה צ"חצמער. אלמא מנכין מן התשלומין כפי מה שעמדה להכחיש: נבי חיה. דמי ולדות קמיירי דנככה לו מה שהצטל עמיד ליתן צכר המילדת וזק האשה שהיא נוזק ומצטרע עכשו יתר משק לה מהי הרי הוא משלם לאשה נוק וצער⁴ ונמלא הכל צכלל ומלמי ולדות שהוא נותן לצלל מנכין שר מהי: נבי מוונות. שהוא לריך להוסף על מוונות אשתו דמי קטויה והשחא לין קישו אלמא מנכין מה שהוא עמיד להוליא: דק"א פרסאה.

חשוב הוא מאל וניסוס צפני ענמו: מקאלי

ומסיימי מאן תנא דחייש לבחש גופנא ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש בן גמסיא אונס אונס משלם את הצער פני שסופה להצמער תחת בעלה אמו לו אינו דומה נבעלת ברצון לנבעלת באונס אמו אביי הני תנאי ור"ש בן יהודה אמו דבר אחד רבי שמעון בן יהודה הא דאמרן הני תנאי מאי היא דתניא רבי יוסי אומר נבי חיה בן עזאי אומר נבי מוונות מ"ד נבי חיה כ"ש נבי מוונות ומ"ד נבי מוונות אבל נבי חיה לא דאמר ליה אתתא דידי פקחא היא ולא מבועיא חיה רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע עבוד עובדיא כוותיה דר"י בששים לישנא אחרניא רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע שמו דקלא אוב קטינא דארעא והלכתא כוותיה דרב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע בדקלא דארמאה והלכתא כוותיה דר"ש גלותא בדקלא פרסאה אליעזר זעירא הוה

פרק ששי

בבא קמא

נטו.

אכלה סמדר ר' יהושע אומר רואין אותן כאילו הן ענבים עומדות ליבצר. ואפילו אס נתקלקל המשוירת משלם כענבים העומדות ליבצר וזוקא צמדר לענבים פעמים אלו מתקלקלים ואלו ניוולים לפיכך אין נידוין צמשייר אצל תצואה רגילה להתקלקל כולה יחד וצמזין מודה ר' יהושע או כרבי יוסי הגלילי

או כרצון וצמחאה גדולה כמו סמדר ענבים יצטר כמשוייר שצו אי נמי צמחאה לא קנסו כל כך כמו ענבים ולא יחא נידון כמשוייר שצו לרבי יהושע ונראה דלע"ג דלמר ר' יהושע רואין אותן כאלו עומדות ליבצר מ"מ שמין אותן אגז קרקע דהא ר"ש נמי קאמר הכי צפנים או צטר וע"כ אגז קרקע שמין אותן כיון דלרבי לשה (א) וצפירות גמורים זוקא קאמר רבי שמעון דמשלם פירות גמורים צמשהנו:

ובמאי נידו כי היאך דלויק. הכא משמע דסבר רבי דפליגי צנידון צמשייר שצו והקשה ר"מ

דנריש הניוקין (גיטין דף מה: ושם) כ"ל לאציי דפליגי אי שיימינן דניוק או צמזמיק ו"ל אע"ג דמשמע דפליגי אי צמזמיק אי צניוק דהא תניא פ"ק (דף א.) שדירא מיטב שדהו של ניוק ומיטב כרמו של ניוק דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר לא בא הכתוב אלא לגבות לניוקין מן העידית וק"ו להקדש ולא תימא כרב אידי בר אבין דאמר רב אידי בר אבין כגון שאכלה ערוגה בין הערוגות ולא ידעינן אי כחוסה הואי אי שמינה הואי דאמר⁶ קום שלים שמינה במיטב דאיכא השתא דהכי לא אמרינן מאי טעמא המוציא מחבירו עליו הראיה אלא במיטב דלקמיה ומאי נידו כי היאך דסליק אמר מר ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש במה דברים אמורים שאכלה לולבי גפנים ויחורי תאנים הא סמדר רואין אותן כאילו ענבים עומדות ליבצר אימא סיפא אכלה פנים או בוסר הוא דרואין אותן כאילו ענבים עומדות ליבצר הא סמדר רואין אותן כמה היא יפה וכמה היתה יפה אמו רבינא כרוך ותני בד"א בזמן שאכלה לולבי גפנים ויחורי תאנים אבל אכלה סמדר פניו או בוסר רואין אותן כאילו ענבים עומדות ליבצר אי הכי ר"ש בן יהודה היינו רבי יהושע איכא בנייהו *כחש גופנא ולא מסיימי אביי אמר מסיימי *כחש גופנא ר"ש בן יהודה היא דתניא ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש בן גמסיא אונס אונס משלם את הצער פני שסופה להצמער תחת בעלה אמו לו אינו דומה נבעלת ברצון לנבעלת באונס אמו אביי הני תנאי ור"ש בן יהודה אמו דבר אחד רבי שמעון בן יהודה הא דאמרן הני תנאי מאי היא דתניא רבי יוסי אומר נבי חיה בן עזאי אומר נבי מוונות מ"ד נבי חיה כ"ש נבי מוונות ומ"ד נבי מוונות אבל נבי חיה לא דאמר ליה אתתא דידי פקחא היא ולא מבועיא חיה רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע עבוד עובדיא כוותיה דר"י בששים לישנא אחרניא רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע שמו דקלא אוב קטינא דארעא והלכתא כוותיה דרב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע בדקלא דארמאה והלכתא כוותיה דר"ש גלותא בדקלא פרסאה אליעזר זעירא הוה

וטעמייהו משום דליו דומה נבעלת צאונס לנבעלת צרון דקאמר: **אונס** אינו מושלם את הצער. צפרק אלו נערות (בבא קמא דף ק"ו ושם) גבי הא דתקן האונס נותן את הצער צני צממא לער דמאי אע"פ דלצר פשוט הוא שיש לער גדול לנחלה שנבעלה מתחילה כמשוייר צחוליה ורוב קטנות חולות מזה היינו משום דלער דהשרת צחוליה פשיטא ליה ללא משלם לפי שקופה להצטר תחת בעלה דמלא דמתניח דהם חייש לכחש גופנא מנקמתי שחאונס נותן את חיה ומפכה פטור ומדפטרין מפתה אלמא חייש לכחש גופנא מה שקופה להצטר תחת בעלה הלכך צני לער דמאי:

מאן תנא דחייש לבחש גופנא ר"ש דהיא. אציי צא לומר דמסיימי שפיר ולא לאפוקי רצון דפליגי עליה דר"ש צאונס קאחי דלחיהו נמי חיישי

הוה הודפס מאתר אוצר החכמה

עין משפטו נר מצוה

מה א ב מ"י פ"ד מהלכות זקוק ממון הלכה יד סמוע עיין סו טו"ע ח"מ סימן טז סוף ע"א

ליקוטי רש"י

פנים. האניס של ציטלו כל זרין וימא פ"ה. מייב שדהו ש"י ניוק. שאס אכלה ערוגה צמדה של שמין ערוגה מצובחת של ניוק צמיה יפה עכשו עס פירותיה ומנה תחא יפה צל פירות ונתן לו [לעיל] ה. השחא צמשה שאס שילת צכרו ואלכה ערוגה של צמ פאה צמדה חצירו שמין ערוגה יפה שכל עדה חצירו ומהי ואפילו היתה זו כחוסה ולקמן פריך אכל כחוסה מאלס שמינה. ד"א בא הברת. להחמיר עליו לטלם ויתר ממה שהיק. א"א צמחית לניוקין. שיער דמי נוקו כמות שהיא [גיטין מה:]. מן העידית. של מויק דשמין ערוגה של נוק לפי מה שהיא ואס מויק צא ליתן לו קרקע דמי נוקו נותן לו מיטב שדמותו שיה אותן דמיס [לעיל] ה. שאס אין לו משום ויולה לפרעו לו קרקע צמשה דייך ליתן לו מקרקע עמולה שמינה. ע"ה בין הערוגות. והיא פני כחוסה וצמחית מוצרות ואלו אלו ו [גיטין שם]. ו"ס ע"ה צמחה שמינה ועמדות פירות הרבה וכחוסה ועמדות מעט ולא ידעינן סך ערוגה הצמלת מהי ניהו. המוציא מחבירו עיין ה"ה ר"ה. הא ניוק הוא מוציא מחבירו ועליו הדין [לעיל] ה. עליו להדיא עדים לצר את הספק והאוייבית היא צמח קמא (דף מ"א) מי שכל דברים יגס אליהם (שמות ד) יגס ראייה אלהים [גיטין שם]. ברוך ותני. כיון ותני לטובה צמח צמח [בבא קמא]. שני הדברים צדק אחד צמחה אחת ושבת ל"ה. דידה. מיללת [שם] יא: וע"י בחישי שמות יא: ב"ד"א. הא דתנא. תמריס רעיס הם נשבת קמא. דלין מתצלות יפה [שם]. ב"ד"א. תמריס טוים הם [שם קמא]. תמריס טוים ומתצלות יפה [שם שם].

הנהגות וציונים

(א) כי יבצר איש שדה או קרם ושלח את בעירה ובער בשדה אחר מיטב שדהו ומיטב פרמו ושלח: [סנהדרין ב, ה']

הנהגות וציונים

(א) בכתבי דאמרינן ליה קום: [ב] ציל דאשכחא יעביין (גליון) וכ"ה בכתבי: [ג] ציל כעידית (כ"ש):

אור שמח

ספר נזיקין

הלכות נזקי ממון

פרק א

הלכה א כל נפש חיה שהיא ברשותו של אדם כו':
 אולי כיוון רצינו להוציא הדבורים שפסקו בהלכות גולה
 פרק ו' הדבורים אינן ברשותו של אדם כו', כיון
 שאין בהם קנין רק משום דרכי שלום לא מחייב על
 היזק, ו"ב וכן כתב במלחמות בסוגיא דחרדל (מלואים).
 ורק גבי הרחקות נמנו צפרק לא יחפור לי, וצמחסתא
 שם מרחיקין נחיל של דבורים מהעיר כו' ר"א אומר
 המגדל דבורים כמגדל כלבים, ופירושו למיקם עלה
 צארור כדמפרש מלתא דר"א סוף פ' מרובה, אבל
 התחייב צעלים צהיזקן פטור. ולפ"ו הה"ד יוני שובך
 יוני עליה כיון שאין בהן משום גול רק מפני דרכי
 שלום ואם נטל אחר אין מוציאין צדיינים אינו חייב על
 היזק, ועייין פרק מי שהחשיך צמחיתין אין נותנין
 מים לפני דבורים ולפני יונים שבשובך. והא דלא מפרש
 הגמרא נכסים המיוחדים למעט הנך משום דעל שור
 דמשנה קמא קאי ודו"ק:

הלכה ב כגון בהמה שאכלה תבן או עמיר
 כו' חייב לשלם נזק שלם מן היפה
 שבנכסיו כו':

הנה רצינו תם צריש פרק הנזיקין פירש, הא דאמר
 רבא הזיק ויצורית גוצה מן העידית שפאי עידית
 גוצה מן הציונית דמן התורה גוצה ויצורית, ופירש

שאכלה מסוף השדה העומד למרעה צהמות והנהר
 שוטף תמיד, וכפי הנראה משם דלהכי לא הו' כמזיק
 גבי מיטב משום דלהכי קיימי, ואין לומר גבי תבן
 דלהכי קיימי, דז"א דהא אמרו כל מידי דמיטלטל הו'
 מיטב דאי לא מודצנא הכא מודצנא צמתא אחריתא,
 וא"כ מאן אמר דהו' מודצן כאן דילמא מודצנא להו'
 צמתא אחריתא, אבל כאן צשפאי עידית דאלל הנהר
 וסוף השדה דעומד למרעה צהמות כאן, ולהאכיל
 לצהמות אחרים כדרך צצהמתו אכלה שפיר לא חשיב
 כמזיק רק כחוב דעלמא ודינו מן התורה ויצורית,
 וז"ב. [וראיתי אח"כ צמהר"ם שי"ף מש"כ צוה
 יעו"ש]:

אולם דא מסתפקא טובא צהנך מילי דאמרו דאינה
 משלמת רק מה שנהנית כמו צרה"ר, כיון דעל
 ההיזק פטרתו חורה מפני שיש לה רשות להלך, א"כ
 לא הו' דין היזק עליו רק דין חוב צלצד ומשלם
 מוצורית, כיון דהתורה מעטה זה מדין נזק, וכיוצא
 צוה פרשתי צמקום אחר לשיטת רצינו דמזיק הקדש
 חייב צתשלומין צקרן וכדמשמע פשטא דשמועתא
 דשמואל צפרק השואל (דף נט): דרק מחומש אצמעט
 מזיק צהקדש, ולכן פסק דפושע חייב צשומר נכסי
 הקדש מטעם דהו' כמזיק לי יעייין צהלכות שכירות
 פ"ב. והא דהציאו רצוותא מהא דאמר צירושלמי ריש
 הנזיקין ק"ו להקדש [דמשלמין צמיטב] אס להכשר
 מזיקין [פירוש נזקי ממון] דא כו' שור רעהו ולא שור

עשאוהו כשלו וחייבוהו להרחיקו. ועיי"ע רמב"ן
 במלחמות בסוגיא דחרדל וריטב"א (כג:).
 לז. עי' מנח"ח מצוה י"א ונ"ז.

לו. {יעוי' חיהר"ן (ב"ב כב:)} שכתב בלשון זו
 מרחיקין שובך משום שן הוא, דינונים כשורו, ואע"ג דלא
 זכה בהו אלא מפני דרכי שלום מ"מ לענין הרחקת נזיקין

הקדש כו' אם למזקי גופו הדא הוא דתני ר' שייא נזיקין להדיוט ואין נזיקין לגבוה, פירוש שלגבוה אין דין נזיקין, רק הוא כחוב דעלמא שבכח האדם להתחייב להקדש כן הוא חייב על ידי פעולת הזיקו שאם מזיק ופשע [דבאונס גמור פטור אדם המזיק כמו שביארו תוספות ריש פרק המניח וכו"מ] חייב בתשלומין אבל לא מדין הזיק, וא"כ הוא כבעל חוב דעלמא ומשלם מן התורה בזיבורית [ועיין תוספתא ז"ק פ"ד], הרי לנו רואים היכי דאיתמעטא מדין נזיקין תו לא הוא דינו בעידית ורק כבעל חוב דעלמא. א"כ ה"נ כאן דכתיב בשדה אחר לא צרה"ר איתמעט נמי מדין נזיקין והא שמשלם מה שממונו נהנה הוא מדין חוב ומשלם בזיבורית או בציינונית לא ציינוטב, וכן כי הזיק הקדש בשן ורגל שבהמתו הכלה פירות שדה הקדש, יתכן אף דאיתמעט משור רעהו וילפינן לשן ורגל בכל זה משלם מה שנהנית, ו"ב ז"ל והא דתניא בתוספתא שם כינד פטור על מזקי עצמו ועל מזקי שורו וחמורו, חבל בהקדש בגר ועצד משוחרר פטור ושורו וחמורו פטורין, אלמא דפטור מלשלם הקרן כמו דשורו וחמורו פטורין מלשלם נזק דבהו ליכא חיוב ד' דצריס. יתכן באופן דחבל חבלה שסופה לחזור דבשור כתבו בתוס' גיטין (מ"ב:) ד"ה ושור, דבשור העומד למכירה הוא נזק יעו"ש, וזוה בחבל בשור עולה ושלמים שהן מוקדשין שאינן עומדין למכירה רק להיות נקרבין ע"ג המזבח אין זה נזק רק רפוי ושבת דפטור מלשלם, ודוחק קלת. ויותר נראה דקאי על נזקי אדם שחבל באדם הקדיש עצדו ושפתחו דהמה הקדש ואסורים בהנאה דגופן קדוש [יעוין הל' ערכין פרק ו' הל' י"ז] וכי חבל בהן פטור משום דנזק באדם לרצנו הוא קנס ואין זה בהקדש, ודו"ק. והמעין יראה דמשבשתא היא וז"ל חבל בהפקר בגר ועצד משוחרר [ונבחי' רמב"ן לגיטין הגי' ולא הספיקו לגבות עד שמתו] שמתו ונעשה הפטור אחר כך שאין למי לשלם, וברור למעין כל הפרק. (מילואים).

והא דאמר צירושלמי כרמו פרט להקדש מה אגן קיימין כו' אם צשהקדיש [להשדה] ואחר כך הזיק [שבהמתו הכלה פירותיה] הדא הוא דתניין שור רעהו ולא שור של הקדש, פירוש ופטור על תשלומי נזקו, ואם משום דמשלם מה שנהנית כיון דאיתמעט

מדין נזיקין רק חייב בתשלומי הנאת צהמתו [שאפילו אם ההנה פלוני צידיו היינו הצעל פירות האכיל לבהמת חצירו, ג"כ משלם מה שנהנה, עיין בתוספות פרק הגזול קמא (דף קא) ד"ה או דילמא אין שבת סממנים ע"ג למר, וצ"ל סימן של"א ס"ק ב' זוה] אין זה מדין הזיק רק כחוב דעלמא ואינו צריך לשלם ממיטב ולא צריך כרמו למעט. ולפי מה דמסיק אצ"י לר' ישמעאל דמיטב שדהו דנזק פירוש כמו דסליק לקמיה ונידון כמשור, וזה לא שייך במקום דמשלם מה שנהנית וא"כ לא נאמר שם מיטב ישלם וז"ע:

ולבאורה נראה דתליא צהך מילתא דאמוראי דפרק כינד דשקיל וטרי טובא אם זה נהנה וזה לא חסר פטור או חייב, ופשיט רמי בר חמא ממשנתו אם נהנית משלמת מה שנהנית, ופרשו הקדמונים בשיטה, דכמו צרה"ר פטור מדין נזיקין לגמרי רק משום ההנאה חייב, א"כ הלא מוכח דנהנה וזה לא חסר חייב, דעל החסרון הלא לא חייבתו תורה, ומשני רבא דהאי זה נהנה וזה חסר, ופירוש דאימת פטרמו תורה על החסרון במקום דליכא הנאה, הא במקום דאיכא הנאה לא פטרמו תורה על החסרון [ומה שיש לדבר בצווגיא יבואר במק"א] וחו מלטרפת החסרון עם ההנאה וכיון שכן תו מסתברא דלרמי בר חמא דאין החיוב רק על ההנאה לחוד, ודאי דדינו כדין בעל חוב דעלמא, אבל למאי דמסיק דהחיוב משום החסרון אפשר דמשלם כדין מזיק ממיטב. וגם זה אינו מוכרח דכיון דחזינא דפסקו רוב הפוסקים דהמאכיל פירותיו לבהמת חצירו משלם פלוני כדין יורד שלא ברשות אף דבדעת בעל הפירות ורצונו הוא א"כ האוכלת צרה"ר במקום שדרכה להלוך יתכן דהוי ע"ז הדרך ומשלם מה שנהנית אבל לא ממיטב דאין זה בכלל תשלומי נזק, והדבר צריך קלת הכרע ל"ח. ומ"מ א"ש לפ"ז הא דלא תני במשנתו דמכניס פירותיו לחצר כו' שלא ברשות דמשלם מה שנהנית דאינו משלם ממיטב:

וזכר לדבר, מהא דמצינו צפרק האומנין (דף עז) דרב אחא צ"א אמר אפילו תימא מעידית דנכסיו סתם מאן דציין ארעא באלפא וזוי מויל ומזן והוי כמזיק וחנן הניזקין שמיין להן בעידית. ופירשו בתוספות דלא הוי ממש כמזיק שהרי אין משלם מה שהזיקו שאינו

לח. עי' לקמן פ"ג ה"ב ד"ה ולפי"ז.

אור

הלכות נזקי ממון

שמה

פא

משלם אלא כפי המעות שקבל, אלא קצת דמוהו למזיק
 צמה שנוטל מן העידיה. ומסתברא דמסתמא צדין
 נזיקין הנך נמי דאין משלמין רק דמי מה שנהנו משלמי
 כן ממיטב, לכן דמוהו חכמים שאע"פ שמשלם מעות
 שקיבל והוי כמו שנהנית בצמהה ג"כ משלם ממיטב,
 אבל אם לא מלאנו תשלומי מיטב רק במקום שמשלם
 מה שניזק, הא כשמשלם מה שנהנית לא משתלם
 ממיטב, אין סברא דחכמים יעשוהו כמוזיק למיטב כיון
 שאינו משלם מה שניזק, ובכ"ז לא מכרע ועדיין ז"ע:
 ואח"כ רב מלאמי צשו"ת הרשב"א חלק ד' סימן יג
 צוה והעלה דמשלם כצ"ע יעו"ש וראייתו אינה
 מכרעת יעו"ש:

פרק ב

הלכה ו בעמה בארץ ברשות הנזיק בו:

הרי"ף השמיט הנך צעיא דיש העדאה לנזרות וכן
 אם יש שני לנזרות, ועיין רא"ש בטעמו
 משום דלא מלאנו בצבל נזרות ע"י שני דקנסא הוי
 ולא דיינינן בצבל רק אם תפס, ואם תפס גובה חצי
 נזק דצספיקא דדינא מהני תפיסה, וזה לא יתכן רק
 לפי שיטת הרשב"ד [כפי מה שציאר הלח"מ] דאף אם
 אין שני בכ"ז חייב צרה"ר לשלם חצי נזק דע"ז לא
 מיבעי לן כלל, אולם לפי שיטת רבינו דאם אין שני
 פטור צרה"ר ע"י שינוי ואם יש שינוי חייב צרה"ר
 ע"י שינוי רביע נזק, א"כ נפק"מ אם צעטה צרה"ר
 והתירה לנזרות אם תפס רביע נזק אם מוציאין מידו,
 וכל כה"ג הוה ליה להציא:

והנראה קצת בטעמו, דהגמרא מסיק דהך דהלכז
 שנטל חררה והלך לגדיש מיירי דשני ולא
 אייעד, וכו"ע סברי כסומכוס ור"א ורבנן צפלוגתא
 דר"ט ורבנן קא מיפלגי, והא דאמר ר"א מגופו משום
 דאמרין דיו מה קרן צרה"ר משלם ח"נ מגופו אף
 צחצר הנזק משלם מגופו, והא לר"ט לית ליה דיו,
 ומשני היכא לית ליה דיו היכי דמיפריך קו"ח והכא
 לא מיפריך קו"ח דאהני קו"ח לנוק שלם ואהני דיו
 לשלם מגופו. ולכאורה קשה אכתי לילף קו"ח לשלם
 מן העליה, מנזרות צרשות הנזק, דמה נזרות
 שצרה"ר פטורים, בכ"ז צרשות הנזק משלמים מן
 העליה, כש"כ קרן שצרה"ר משלם חצי נזק אינו דין
 שצרשות הנזק ישלם מן העליה, ולא שייך לומר דיו

דמיפריך קו"ח, ואם תאמר דאהני קו"ח לשלם נזק
 שלם, ז"א דמנזרות לא מצינו למילף לשלם נזק שלם
 לנזרות לא משלמי רק ח"נ. ואין לומר אין דין קו"ח
 מהלכה, ז"א דההלכה לא היה רק שלא ישלם רק ח"נ
 והקולא דליה היה הלכה, אבל לא החומרא מה שמשלם
 ח"נ מן העליה. אולם זה טעות, דהגמרא אמר
 צדיחוייה דכו"ע כסומכוס לנזרות משלמי נזק שלם,
 וא"כ נזרות הוי ככל שן ורגל וא"כ הא ילפינן קו"ח
 לשלם נזק שלם ודיו למגופו. ולפ"ז נתיישב לן הא
 דאמר דכו"ע כסומכוס ס"ל, דטפי הו"ל למימר דכו"ע
 כרבנן ס"ל והכא לא מיירי כלל לנזרות רק דאנח
 אנוחי ע"י שינוי ועל מקום גחלת פליגי, וזהך דר"ט
 ורבנן פליגי, ולפ"ז א"ש, דלרבנן איך הוי סבר ר'
 אליעזר נזק שלם מגופו הא מצינו למילף קו"ח
 מנזרות לשלם מן העליה ודו"ק:

וביזן שכן אם נימא דהצרייתא דמפרש למחניתינן אחיא
 ת"ק ור"א כסומכוס, סבר הרי"ף דעל כרחין
 אין זה רק אם נימא דמשנתנו דריש פרקא אחיא
 כסומכוס, וזהו כפי מה דצעי לקמן אם משנתנו
 כסומכוס ונזרות מחמת ציעוט משלם ח"נ הא
 כאורחיייהו משלם נזק שלם, אבל למאי דמסיק לקמן
 אליבא דרב אשי פסיקא להו דרישא דלא כסומכוס רק
 צעי אם יש שינוי או אין שני יעו"ש, א"כ אין סברא
 לומר דמשנתנו דכלכז שנטל חררה תפרש הצרייתא
 אליבא דסומכוס, וע"כ אין לאוקמי רק כדמשני
 מעיקרא כגון דשני ואייעד ופליגי אם יש העדאה
 לנזרות, דרבנן סברי אין העדאה לנזרות ור"א סבר
 יש העדאה לנזרות, א"כ נפשט תרווייהו תדא דאין
 העדאה כרבנן וחדא דאין שינוי, דאי יש שינוי הלא כי
 שני משלם רביע נזק וכי אייעד משלם חצי נזק ואין
 מחייבו ר"א נזק שלם. וע"כ סבר ר"א אין שינוי וצאה
 לא פליגי רבנן עליה, לכן סתם הרי"ף דבכל גווני
 לנזרות אינו משלם רק חצי נזק: ולפי מה שפרשנו
 דלהך אוקימתא דכו"ע כסומכוס ס"ל היינו דרישא
 אחיא כסומכוס, א"כ ע"כ ראשון ראשון להתזה ושני
 שני להתזה, ושאיני לסומכוס צין כח לכח כחו, א"כ
 צכח כחו משלם חצי נזק מההלכה דמוקים לה צכח
 כחו, א"כ איך סבר ר"א נזק שלם מגופו צחצר הנזק
 הלא מצינן למילף לשלם מן העליה קו"ח מכח כחו
 דצרה"ר פטור וצרשות הנזק משלם מן העליה דליכא

תשובה ארח חיים רל לא לב מאהבה יא

רל ציה יוד חדר הראשון הקפה"ל פרח

שום עד אין חקר - לחדם יקר - כבוד אהו' בר פחתי הרבני המופלא מוה' ליב מונליס כ"י
הנה כמעט רגע קבלתי מכתב ידידי כ"י חשתי ולא התמהמהתי להשיב על דבר שאלתו בס"ת בפסוק כסותה לברה ה' כתוב במלת כסותה בסוף בלחת ו' תמורת חותה' והאריך מעלתו שאין להוציא ספר תורה אזרת בעבור שאיך נרגש במבטח אהו' ידידי כבר הארכתה בס"ד בחבורי שו"ת ת"מ חלק ח' ס' כ"ח דלשו כלל הוא שיש דברי' שאינם נרגשי' במבטח עכ"ל לריכין להוציא ס"ת אחרת ע"ש דברי' של טעם ובר מן דין במח"כ שנה בזה דהא הקריח' כסותו והכתיב' כסותה והלכה מרווחת בישראל אם כתב בקריחתה הס"ת פסול כמבואר בהרמב"ם פ"ח מה"ל ס"ת הל' י"ח ובש"ע י"ד ס' ע"ה סעיף ו' ח"כ הדבר פשוט שאריך להוציא אחרת

רלא ועל אשר הקשה על מה דקאמר התלמודא לצי' במס' צ"ק דף נ"ט ע"א דס"ל כפי מוזנות חבל כפי חו' לא דח"ל אחרת ר"ד פקחה הוה ולא נגזרתי חו' והא במס' סוטה דף י"ח ע"ב קאמר התלמודא מתי חיות חילימא חיות מהש אהו חו' מי לא זריכה חו' אחרתי לחולדה ח"כ מ"ט דביע' אהו' ידידי מ"ש ח"ל אחרת ר"ד פקחה הוה ולא מיבעיא חו' ר"ל שאינה זריכה מילתא שחברתה הוכל לשיעור חבל לישאל דקרא משמע שאינן זריכות שום סיגע ללדה כי לא הל"ל חל"כ לא כגשים המצרות הפברוי' בערס תבא חל"סן המילתא וילדו מתי כי חיות הנה ושפיר דייק התלמודא אהו חו' מי לא זריכה כו' והנה בחפוי ריתני לומר דשם בסוטה מכלל מיייר והב"א במס' ב"ק מפרטי ובחודך דנגזר בעמדת הודרתא צי שפי אפשר לומר הבא כן ודוק ה"ד יודו הסוד בכל טר ודשית

הק' אלעזר פלעקלש

קניא גליון בהנהות רמ"א סעיף י"ב וכ"ז דוקא בבהכ"כ קצוע שכונה מתחלה לכך כו' עכ"ל רחיתי בשאלו' והשונות הרמב"ם הנקראות בשם פאר הדור בס"י ע"ד ח"ל שאלה ותורתו הדרתו בעל' אשר על הבהכ"כ ובה ז"ה ח' מכוון על הה"ל אשר בו ס"ת המקודשים חס מותר לדור צבית זה - תשובה יכול לדור צבית חבל במקום אשר על הה"ל לא ואינו יכול לשן שם ולא להניח כלי מלאכתו חבל בשאר הצבית יעשה כהגונו עכ"ל

קניג גליון מנ"א ס"ק ד' יש חוסרין כו' היינו בדעבר חס מברס כבר עכ"ל עיני ע"ז סק"ח ועיין בשער המלך פ"ח מהלכות תפלה הלכה י"ד

שם גליון מנ"א ס"ק י"ד ומ"מ תשמיש קדושה בקדושתיהו קיימי עכ"ל עיין בהר"ש והטור י"ד ס' רפ"ב התפוחים יוכלו בעליהן למוכרן והלוקח יכול לעשות בו כל מה שירצה ועיין שם צ"י דל"ן זה סותר דברי הרמב"ם ועיין לברו סעיף ע"ה דדוקא ס"ת וספרים בקדושתיהו קיימי ולא תשמיש קדושה ועיין לברו י"ד ס' רפ"ב ס"י ובש"ע שם והארכתה בתשובתי ואין הגליון מספיק

רלב יוס' ה' חדר השני כסף קודש לפ"ק פרח

ארכעו זהובים ש"ת צ"ל צ"י - ומי שחס על כלו הנאים יכול לתת כסף פדיונו והמלך מתחלה במעות וישקול כסף מחיר כל לו פ" ב"ן שהוא צ"ג לעיניו או פחות מזה - ח' זהב יו"ד צ"ל בכסף מלא שהוא כעת על ערך צ"ל ארכעו זהובי' ד"ה צ"ל התאספו ראשי צהכ"ג קלוי' הגבאי' ומבורים ויחיד סגולה ותופשי תורה המופלגים הרבנים מבה"כ הזה והמתיקו סוד כדת מה לעשות בבלי הקודש - הטסים - הידו' - ועץ החיים - והנתיים - וכדומה - ואין כסף תשמישי המטרה כמו הפמועות והנרות וכיוצא - מספיק לרציע - הפדיון - ונקרא כקראתי להם אחרי שאני מתושבי צהכ"ג הזה להיות בלוחה העלה ואתיקורי דמתיקרו צי והריתי צ"רף הרבנים מופלגי תורה מנה"ס היה להביא את הכסף אל בית המלך ועליהם ליקח תיכף מיד לורפי הכסף תשמישי קדושה אחרים בערך אשר לרפו כמספר ידות וטסים כו' שה' להם עד היום ואם אינם מגיעות המעות אשר צבנו מאת המלך לקנות כל כלי קודש יקחו מהמעות אשר יצבנו תמורת כל כסף תשמישי המטרה - ואחרי שצ"ל דברי משי שמעות שגדולי מופלגי התורה ה"ל גם הנה הארוך ושלח להיות פסק הזה אלעזר וחוקה כמלחא בלא טפחא ומשחא דאורייתא נחתי עיני ולבני לשמים לתור בהראשונים ולדרוש בהאחרונים לכרף ולברר עד מקום שירי מגעת אל צהכמה ולא בדעת כפי חלקי וגורלי אשר אז מסיכי נפשי יודעת ולא בפלפולים לעקר ולטעת כ"א דברים הישרים על - ואין שומעת

תשובה

הנה מתחלה עלה במחשבה לפני צמדת הדין אחרי שפקודת המלך הגדול היא ואינו כובד בהם מנהג ציון כי הצ"ח הזה - אינו דרך ציוני כדבעינן למימר קמן א"ה כ"י פנים חדשות בלו לכאן גם כל כלי תשמיש מבית חפלתם כתובים כתובים הנה לגורפס - ולא רחיתי בשום מקום לכסף בשושים או במלים לפדות כה"ג דאפילו ספרים תפילין ומוזות תמן תכית במס' גיטין דף מ"ה ע"א אין לוקחין יותר מכדי דמיהן וכו' ופירש"י אי משום דחוקא דצבורא כול' ועיין עוד שם וחמרו שם מעלין בדמיהן עד כדי פירעפיק ועיין תוס' שם ד"ה מעלן דדוקא תפ לין מעלין ולא ספרים שדמיהן יקרים ועיין בהר"א ששם חס הדין כן בדברים קדושים ע"מם ולא חמרינן שצריכין ומחוייבים לתת להם כל מה שישאלו כדי שלא יבטלו בהן מנהג ציון מ"ש תשמישי קדושה ובמקום אשר צבית לא שלחו ידם יפן בשביל סגרא בעלמא שאנו מדמין אין לעשות מעשה

ואצט"ח גמרא הגה אין ספק שטסים וידות ועץ החיים ובתריס וכל מה שתולין בס"ת לנו תשמישי קדושה הן כמ"ש הרמב"ם פ' יו"ד מה"ל ס"ת וכן רמזי זהב וכסף וכיוצא בהן שגושין לס"ת לנו תשמישי קדושה הן וכו' וכן הוא בסוד והמחבר צ"ד ס' רפ"ב סעיף ט"ז ואף שיש לפקפק ולומר שטסים וידות לא נעשו לנו כי הודות אינן חלה לסמינן - שלא יעשה הקורא כמ"ש הרמ"א ב"ח ס' קכ"ד סעיף יו"ד צה"ה - והטסים הם להודיע חובת היום אם שבת היום או חדש היום שלא יעשו להוציא אחרת כמ"ש מהר"א ומביא הש"ך צ"ד ס' רכ"ט ס"ק י"א חבל זה אינו הא כבר כתב המג"א שם ס"ק י"ד ועכשו נהגו לתלות לס"ת לנו עכ"ל ר"ל אחרי שבעת תולין לנו והרי חלו תשמישי קדושה והיו תחלת עשייתן לנו והרי הם כתפוחי זהב וכן כריזה משו"ת ח"י ס' קס"ב ואביא דבריו לקמן א"ה וכ"כ בעל פרי מגדים שטסים וידות תשמישי קדושה הם והדברים פשוטים ומהורים

ועתה אחרי שתשמישי קדושה הם ח"כ חף חס מכרו זע"ה במ"ה מ"מ ג"ד הלוקח בקדושתיהו קיימי כמ"ש המג"א בשם הרמב"ן בס"י קנ"ג ס"ק י"ד וא"כ פשוט הדבר שאסור

ים של שלמה | פרק שביעי – מרובה

ע

אסורים בפריסת קלע כדי שלא יעכבו הספינות, וג"כ התנו על עצמם לאסור ברשת וחרמים רק הבעלים גופא, והכי מיושב שפיר לישנא דברייתא השבמים כולם התנו זה עם זה כיצד שלא יפרוס קלע שום אדם אפילו השבמים עצמם, אבל צד הוא ברשת וחרמים כלומר אותו השבט ולא אחרים, והנה פסק התוס' אמת אבל לא כפירושם.

תקנה ז', שיכול כל אדם לפנות אחורי גדר חבירו וליקח משם צרור ולקנח, ואפילו בשבת מותר בגדר עבה שאינו ניכר נקב בנטילת הצרור.

וכן התנה שמפני אחורי גדר שהוא של אבנים, אף על פי שיקח צרור מן הגדר לקנח, ולא יקפיד בעל הגדר, ואפילו בשדה גדורה מלאה כרכום מ"מ יכול לקנח וליקח הצרור מאותה הגדר. ונראה שאפילו לא צריך לתקן אח"כ או לשלם ההזקק רק במידת חסידות כדלקמן.

ומסיק אפילו בשבת מותר דאינו כסותר, ונראה דוקא בנטילת צרור בעלמא אבל אם לקח צרור גדול או שהגדר רק הוא וימצא כשניטל הצרור אז יהיה אח"כ נקב אזי הוא סתירה גמורה ובניין הוא, ואע"פ שהמקלקלים פטורים וגם הנקב אינו עשוי להכניס ולהוציא מ"מ אסורים לכתחילה מדרבנן, וכן אם לקח ועבר בשוגג אסור להחזירו משום בניין, אף שיש לחלק ולומר דגבי גדר לא שייך בנין שאינו עשוי בחזק מ"מ מניין לנו להקל, וגם דבר תמוה הוא לפתור בשבת הכותל ולעשות נקב להדיא, אם לא שהוא גדר עבה ולוקח צרור בעלמא שאינו ניכר ונראה כ"כ.

ואסיק: מר זוטרא חסידא שקיל ג"כ צרור בשבת מן הגדר לקנח והחזיר הצרור למקומו ואמר למחר לעבדיה זיל שירקיה, פי' טחהו במיט, והוקא הוא עביד משום מידות חסידות דחסידא הוה אבל לא משום דדינא הכי הוה כדפי' לעיל.

תקנה ח', שמותר להסתלק אל מיצר שדה חבירו אפילו בזמן שהתבואה בשדה.

וכן התנה יהושע שיהא מסלקים לצידו הדרכים אצל המיצר, מפני שבימות החמה יבש המיט ונעשה כיתדות מקום דריסת האדם ובהמה שדרסו שם כימות החורף ונעשה כשחיתות ולכן יכול לכנס לגבול שדה חבירו אצל הדרך אפילו בזמן שהתבואה בשדה.

מא. דין מי שמחמיר בדבר שמותר ואיכא למיחש ליהרא מנדין אותו, ואם דעתו לשם שמים לא, ואם מחמיר בפני רבו ורבו מקיל בדבר לעולם מנדין אותו.

מא. ואסקינן⁶¹⁹: רבי רבי חייה הוה קאזלי באורחא ואיסתלקו לצידו הדרכים הוה קא מפטיע ואזיל קמיהו ר' יהודה בן קנוסא מבין יתד ליתך פסיעות גסות, אייל רבי רבי חייה מי הוה [זה] שמראה גדולה בפנינו ואינו רוצה להסתלק אל המיצר כמו שהתנה יהושע, אייל ר' חייה שמא ר' יודא בן קנוסא תלמידי הוה שכל מעשיו לשייט, כי ממו לגביה חזייה, אייל רבי אי לא יהודא בן קנוסא את כבר הייתי מנדה אותך. ופי' רש"י מי הוא שמראה לנו גדולתו שהוא ירא שמים מאד ואינו חש לתנאי שהתנה יהושע ומיחזי כיהורא, א"כ משמע לפי פירושו דוקא כשהוא מראה יורהא בפני אחרים אבל בפני עצמו לא, וכן קצת לישנא דתלמודא שמראה גדולה בפנינו, ועל כן פי' רש"י שמראה לנו כו', מ"מ לא ג"ל חדא דהא נאמר שר' יהודא הלך לפניהם ולא ראה רבי ור' חייה שהיו אחריו כדמשמע הלשון הוה קאזיל מקמיהו, וכן כי ממו לגביה כו', ועוד אם נאמר שראה אותם ר' יהודא בן קנוסא ומשום הכי הוה יורהא מניין לרש"י דמשום יורהא היה רוצה לנדותו דילמא משום דביזה אותם והיה מראה פנים שהם לא עשו כדון שהלכו לצידו הדרכים ומנדין לכבוד הרב, ואין לומר דרש"י דקדק לשון יורהא מלשון גדולה הנאמר בתלמוד מי הוה שמראה גדולה כו', ס"ס רבי גופא

למה לא דקדק על מה שעשה חומרא לבנות את רבותיו שמעו ועשו שלא כדין ועל זה היה לנדותו יותר, בפרט שעשה נגד רבותיו דתלמיד ר' חייא הוה.

אלא נראה דבוראי ר' יהודא בן קנוסא לא ראה אותם ומה שחפץ רבי לנדותו משום יוהרא, כלומר שמראה עצמו ירא שמים והוא גאווה יתירתא וראוי לנדותו, ומצינו סמך בפ"ק דסוטה⁶²⁰ לנדות על יוהרא כ"ש כאן שמראה כאלו חולק על תנאי יהושע ומחמיר יותר, ומה שאמר רבי מראה גדולה בפנינו לא אגדולה קאי שהוא בפנינו אלא כלומר האיש שהולך בפנינו מראה גדולה⁶²¹, וא"כ מהכא מוכח שראוי לנדות בר בי רב שהוא מתוהר בדין ומחמיר בדין שפשט התיר בכל ישראל אפילו לא עשה בפני רבו⁶²², אם לא שידוע אל החכם שבוראי לש"ש עושה התלמיד, ואפי' בפני הרבים לית כאן בית מיהוש. ואם כה"ג שהדבר פשוט להתיר ורבו נוהג להקל והתלמיד מחמיר לפניו, כגון הכא אם היה רבי יהודא בן קנוסא רואה אותם שהלכו בצדי הדרך והוא רצה והחמיר על עצמו פשיטא שאיסור גמור הוא דהוה כחולק על רבו, ועל זה ודכותיה מנדין לכבוד הרב אפילו עבד לש"ש, ואפילו היכא שאינו פשוט כל כך להתיר אל יחמיר אדם אדברי רבו אם לא שיש לו ראייה לסתור דבריו כדמוכח בריש פרק משילין⁶²³ דאמר אביי תיתי לי דעכרית אדמר כו'.

תקנה ט' כשאדם תועה בין הכרמים יכול לנתק הזמורות עד שימצא הדרך.

וכן התנה התועה בין הכרמים (מפסיק) [מפסיג] ועולה כו', פי' מנתק זמורות הנושבות ומעכבות אותו [ו]עולה ויורד עד שמוצא הדרך. וכן אם מצאו חבירו תועה צריך להמציאו לדרך ויכול ג"כ לנתק הזמורות עד שמעלהו.

620. דף ה. א: ארוב"א אמר רב ת"ח צריך שיהא בו אחד משמונה בשמינית, א"ר הונא ברדריי ומעטרא ליה כי סאסא לשכולתא. אמר רבא בשמתא דאית ביה ובשמתא דלית ביה, ארוב"א לא מינה ולא מקצתה מי זוטרי דכתיב ביה תועבת ה' כל גבה לב. ופירש"י: בשמתא דאית ביה, גסות הרוח. ובשמתא דלית ביה, גסות פורתא לפי שאין בני עירו יראים ממנו ואין בו כח להוכיחם. 621. כתב התיד"א בפתח עינים כאן: מי הוא זה שמראה גדולה בפנינו וכו', מהרש"ל ביש"ש סי' מ"א מסיק שר' יהודה בן קנוסא לא ראה אותם, ומ"ש מראה גדולה בפנינו ר"ל זה שהוא לפנינו, ע"ש באורך, ומלשון הגאון הובא בשיטמ"ק לא משמע הכי, שכתב וד"ל גורתניהו לשקך וכו' לפי שהיית מראה גדולתך לפנינו שאתה חסיד אבל לא אנתנו וכו' ע"ש ובמ"ש משם הרב המאירי, ועמ"ש הרב מהר"ר דוד הכהן בתשובותיו סוף בית (כ"ו) [כ"ב]. 622. כתב המג"א סי' ס"ק ב: כתב ביש"ש פ"ז דב"ק מי שמתמיר בפני רבים בדבר שמותיר דאיכא למיתש ליוהרא מנדין אותו, ואם ידוע שעושה לש"ש אין מנדין אותו, ואם מחמיר בפני רבו ורבו מיקל מנדין אותו אפי' עבד לש"ש, ואפילו אין פשוט כ"כ להתיר לא יחמיר נגד דברי רבו אם לא שיש לו ראייה לסתור דבריו, עכ"ל. וכתב ע"ז הפרמ"ג (באשל אברהם): המעין ביש"ש שם משמע דאפילו בינו לבין עצמו כל שיש יוהרא (מצינו יוהרא אף בפני עצמו) מנדין אותו, שהרי ר' יהודה בן קנוסא לא ראה אותם לרבי ור' חייא. והיינו בדבר שפשוט היתרו בכל ישראל, ולשם שמים אין מנדין אפילו בפני רבים, ולפני רבו אפילו לשם שמים מנדין, דנראה כחולק על רבו כו'. אלא דהמג"א לא סבר לה בהא כיש"ש, דמלת "לפנינו" שם היינו שר' יהודה בן קנוסא ראה אנשים אבל לא (הכירום) (הכירם) אם הם רבותיו, הא בינו לבין עצמו ואחר רואה אותו עושה כן

אפילו חשש יוהרא אין מנדין. ואליה רבה אות א' העתיק בסתם, יע"ש. והנה כל זה ביחיד נגד רבים לשם שמים אין מנדין ולא מקרי עברין, מה שאין כן בית שמאי ובית הלל, עשו חיזוק ואמרו דאסור להחמיר בבית שמאי אפילו לשם שמים, דרצו לקבוע הלכה בבית שמאי לולי בת קול. ועי' שבות יעקב ח"ב סי' מד שכתב "יחיד ירא שמים שרוצה להחמיר על עצמו והצנע לכת ודאי זכור לטוב ואין בו משום יוהרא", וכ"כ פתחי תשובה יו"ד סי' רמו ס"ק י' דל"ש מיהזי כיוהרא אלא בדבר שעושה בפני רבים. ובס' יפה ללב אר"ח סי' ג' (דף כ), כ' והובא בשדי חמד מערכת י' כלל (כח) כתב: ועין רואה להרב פחד יצחק באות יו"ד ד"י ע"ב שהביא משם הרב שבות יעקב ח"ב סי' מ"ד שכתב דעיקר יוהרא בצבור ולא ביחיד דהוי בהצנע לכת, וכן משמעות הרא"ש וכו', ואין לדמות זה למאי דאמר' כל מה שאמרו חכמים מפני מראית העין וכו' כיעש"ד, ושור' לרש"ל אכיף ימ"א רבה בב"ק פ"ז דבתחילה ר"ל מהגמ' ופירש"י שם דיוהרא נקרא כשהוא בפני אחרים, אבל בפני עצמו לא, ובתו הכי הכריח דאפי' בפני עצמו שמא יוהרא, עש"ד, וקשה לזווגם עם דברי הרב שבות יעקב ואין ס' שבות יעקב עמדי כעת וכו'. עכ"ד. וכתב ע"ז בשדי חמד הנ"ל: ואפשר לומר דדוקא כגון ההיא ביהודה כן קנוסא שעשה כן בדרך הרבים ומסתמא שכיתי מהלכים בדרך איכא יוהרא אף כשלא ראה וידע דאחרים רואים אותו, מה שאין כן היכא דלא שכיתי רבים ועושה בינו לבינו לשם שמים בהצנע לכת וק"ל. ועי' מג"א סי' לב ס"ק ה, פנים מאירות ח"ב סי' קנב וכף החיים סי' רסב ס"ק כו'. ועי' שדי חמד כללים מערכת כ' כלל טז בענין כל הפטור מן הדבר ועושהו נקרא הדיוט, ובתו"ד שם כתב ג"כ בענין מיהזי כיוהרא, עיי"ש ח"ג עמ' 170. 623. ביצה דף לו, ב.

בבא קמא דף נט

בבא הגורפה נט :

הלכות תפליין סימן לד

ויברך עליהם ויהיו עליו בשעת קריאת שמע ותפלה, (יד) ואחר התפלה (י*) יניח של רבנו תם בלא ברכה ויקרא בהם (טו) שמע והיה אם שמע: ג. ילא יעשה (טז) בן אלא מי שמחזק ומפרסם (יז) בחסידות: ד. (יה) ילא יניח (י*) שני הזוגות (יח) בכיס אחד, שהאחד מהם (כ) יניח הוא חל

1 שם. 1 טור בשם אביו ורבו ר"ס תרומה חיים בשם ד"ר סקסיל.

שערי תשובה

(ב) בחסידות. עין באר היטב. ובכרטי יוסף כתב שמקומותינו רב חופסי התורה ומקצת בעלי בתים מניחים דרבנו תם גם כן ולא מחזי כיהרא, אכל של שמושא רבא אין להניח רק המחזק בחסידות, ועין במחזיק ברכה שיש מי שכתב דבקשי תירוס, ואמנם מוה"ר חיים ויטאל בשערי קדשה כתב בכלל המצוה לעשות תפליין משמושא רבא, ומכל מקום כתבו בשם הרמ"ז שאין להניח רק במנהגה, וכן נהג הרמ"ז להניח תפליין אלו של אצבעים כו' ובעת קריאת שנים מקרא ואחד תרגום, כן כתב מוה"ר ישעיה באסאן בחשובותיו הנקראים לחמי תורה, עין שם. ועין במקוץ ברכה בשם מקהם לרוד סימן ד דאם אין לו של רש"י רק של רבנו תם ילבש גם שחרית בלא ברכה ובמנהג אף על פי שיש לו של רש"י לא יניח אלא של רבנו תם על דרך האמת ולא יברך, וכתב כבר נתנוצץ קדשת שבת, עד כאן לשונו. וכן כתב בסוף שומר אמונים בתשובה סימן ז, לקמן סימן לו. וכתב בכרטי יוסף מי שנהג ללבש תפליין במנהג והושיט ידו אל הכיס רבנו תם כמנהגו ואין בזה משום מעברין כו' (ג) בכיס אחד. עין באר היטב. ובמחזיק ברכה כתב בשם זרע אמת שהאר"ק לכאורה רצונו לתפליין של רש"י ולהתנות שלכשיצוה ויכול להסירם משם ולהלותם בתפליין של רבנו תם וכן להפך עין שם, דלא ככרטי נעם, ומשמע מזה דדוקא ברצועות אבל כפרשיות וכבתים לא מחזי תנאי. ובכרטי יוסף הביא

באר היטב

הבריות, מגן אברהם. ועין דרכי נעם חלק ארץ חיים סימן כ וכתספר בני חיא: 1. בחסידות. נשאלתי על איש אחר שהיה נוהג להניח תפליין של רבנו תם לאחר התפלה בפרהסיא בפני הקהל אי מחזי כיהרא, פסק בחשיבת מהר"ש הלוי דמחזי כיהרא וצריך שיכטל מנהגו, וכן כתב בתשובת שבות יעקב חלק ב סימן מד שאפילו אם מקצת עושיין יש בו משום יהרא, ואם מניחן בפני אדם גדול שאין נוהג להניחם כי אם בקרב ביתו, ודאי מחזי כיהרא, עין שם: 1. בכיס אחד. אסור להחליף הכיסים וכל שכן שבתים והרצועות והפרשיות משל רש"י לרבנו תם או איפכא, דרכי

משנה ברורה

ד) שהוכחנו דמאד צריך להזהר שלא יכון בהנחתם רק משום ספקא ולא בסתמא לשם מצוה: (יד) ואחר התפלה. הינו, כדין המבאר לעיל בסימן כה סעיף יג, ולא כאלו החולצין תפליין דרש"י ומניחין דרבנו תם תכף לאחר קדשה של שמונה עשרה. ובאמת מלבד שעושיין שלא כדין המבאר לעיל סימן כה סעיף יג, גם צריך לכוון בתפלת שמונה עשרה להשליח צבור, לא לעסק בדבר אחר [פרי מגדים]: (טו) שמע והיה אם שמע. אבל אין צריך [לומר] פרשת ציצית, כי חששא דשמא העיד עדות שקר" כ כבר תקן בשתי פרשיות. ועין בפרי מגדים דמשמע מנה דכן יש לנהג המניח תפליין דרבנו תם, שיניחנו רק לאחר ששלק דרש"י. ופשוט דמי שלובש כל היום תפליין שנכוון יותר שילבש תפליין דרש"י: ג. (טז) בן. הינו, אפילו אם ירצה להניחם רק אחר התפלה. וכתב הבאר היטב באיש אחד שהיה נוהג להניח תפליין דרבנו תם לאחר התפלה בפרהסיא בפני הקהל אי מחזי כיהרא, פסק בתשובת מהר"ש הלוי דמחזי כיהרא וצריך שיכטל מנהגו, וכן כתב בתשובת שבות יעקב חלק ב סימן מד שאפילו אם מקצת עושיין יש בו משום יהרא. ואם מניחן בפני אדם גדול שאין נוהג להניחן כי אם בקרב ביתו, ודאי מחזי כיהרא, עין שם: (יז) בחסידות. שכיון שהעולם נוהגין כרש"י, נראה כיהרא מי שחושש להחמיר על עצמו בזה, אם אינו מחזק שמחמיר על עצמו גם כן בשאר דברים: ד (יח) לא יניח. ומיירי שהזמן הכיס תחלה רק לדעת אחד מהם, אבל אם נעשה מתחלה להניח בו שניהם, שרי: (יט) בכיס אחד. של תפליין, כדמסיים אבל בחיק הטלית מתר להניח שניהם אפילו הם בלא תיק, דהרי התיק מיוחד גם לדבר חל דהוא הטלית: (כ) הוא חל. ומפילא דאסור להחליף

באר היטב

נמי כיון שעל ידי קשירת הבית החמישי מפסל הארבעה בתים משום בית החיצון שאינו רואה את האויר, ממילא עבר על ידו גופא הלאו דכל תוס'ף, והכי מוכח פשטא דסוגיא שם להמעין בו. ובמה שפרש הגר"א המימרא דרבי זירא דאירי אפלו בקשור ולא בחבור ממש נראה מאד מה דקאמר כל בית החיצון שאינו רואה, ולא קאמר כל בית הרביעי. אלא דאכתי חיצון הוא:

1) יניח של רבנו תם. נראה לי דגם בזה צריך לזהר לכוון שאינו עושה כן רק משום ספקא. ובוהו לכלי עלמא לא עבר על כל תוס'ף וכל תגרע, דאם יכון סתם בזה לקיים מצות עשה ותפליין, הגם דאין בזה משום כל תוס'ף, דהאי לחודה קאי וכי, על כל פנים שמא באמת הדין כרש"י ותפליין אלו פסולים להחליף פרשיותיה, וכמו שכתב הרא"ש והטור, ונמצא דעובר בזה על כל תגרע, דהלא מבאר בסמ"ג לא תעשה ששה דקעושה שלש טוטפות בתפליין עובר על כל תגרע, והכי נמי דכותה, דהלא אין לו רק שתי פרשיות שקבועין במקומן. ואין לחלק דהתם על כל פנים שלשה פשרין הן, ויש על זה רק שם מגרע. מה שאין כן כאן על ידי שקבועין קצת פרשיות בהקציעה שלא במקומן נאמר דהקציעה כלה מקרי קציעה פסולה ואין עליה שם מגרע, זה אינו, דהלא שם בודאי אין על הקציעה שם תפליין כלל, דהלא קימא לן דארבע טוטפות מעכפין זה את זה ואפלו אי נכלל זה בלאו דלא תגרע. ולהפך אין לחלק, דשם גרע מעקר התפליין מה שאין כן פאן, דזה אינו. אחד, דכיון שלא הניחה במקומה הוי גם כן כמו שחסרה, ועוד, דמי גרע זה מדמים הנתנין במתן אחד במקום דצריכין מתן שנים שהן ארבעה, דאמרין בערוכין דף ק ע"א ובראש השנה (כו) נכחו דעובר על כל תגרע, אף דקימא לן בזבחים בפרק ב"ש דבריעבד פפר, על כל פנים הלא גרע הלכתתלה במצות השם והג"ה ונה הוא תוכת מגלה להאדם הרוצה להתנשל ממצות עשה לפעמים במצות פדרי שהוא רק לכפתולו, קל וחמר בזה דהוא לעכו"ב אף בריעבד, ועוד, דהלא כתב הרמב"ם בספר המצות שלו דלאו זה הוא בין אם מגרע מהכתוב בתורה ובין אם הוא מגרע מהמקבל בעל פה, והכי נמי כיון דמקבל לנו בעל פה שסדר הנחתם הוא כך, והוא משנה, בודאי הוא מגרע בזה, אם לא שנאמר כמו שכתב העטרת זקנים בשם המקבלים דאלו ואלו כשרים הם, אבל אנו רואין שהטור

ושלחן ערוך וכל הפוסקים לא קבלו דבר זה להלכה, וידוע דכל היכא שהפוסקים חולקים עם המקבלים הדין כהפוסקים, וכן הוכיח הגאון ר' ברוך פראנקל בהגהותיו מן הגמרא, ועוד שירא שמים המניח תפליין דרבנו תם הוא רוצה לצאת ידי כל הדעות, ולא שעל ידי זה יפיל בחשש ספקא דאורייתא. על כן הנכון לעשות כמו שקבחנו. שיכון כפרוש שאינו מניחן רק משום ספקא. ואפלו סתמא לא מהני בזה, דהא קימא לן בראש השנה כו ע"ב לעבר בזמנו לא בעי כוננה, ואף דשם אירי הענין לענין כל תוס'ף, פשוט דהוא הדין לענין כל תגרע, ועין בס"ט בסוף סימן תרנא. ואין לאמור דכאן מקרי שלא בזמנה משום דכבר יצא בתפליין דרש"י, והוא דומה לולב דפסק שם ט"ו דאינו עובר על כל תגרע אחר כך אם נוטל שלשה מינים, אם לא שיכון בס בפרוש לשם מצוה, דשאני התם דמדאגבה נפק בה, מה שאין כן בתפליין דעצם זמנו הוא כל היום והוא מברך עליהן בכל פעם ששניחן, ולא גרע על כל פנים מכוון דמסיק שם בראש השנה דמקרי כל היום זמנו, ומה שכתב בהניחם אלו מתירי לה צבורא אחרינא, אף דבדחוק יש לחלק, מכל מקום הדין היותר נכון הוא כמו שכתבתי, ובפרט ויש דעות פפוסקים דסביר דחייב תפליין מן התורה הוא להיותן עליו כל היום, עין בספר ישועות יעקב, בודאי מקרי כל היום זמנו. וכתבתי זה לאפוקי ממה שראיתי לאחד שכתב הפך זה ולא עין בזה כל הצורך. ויש עוד הרבה דברים שמצאתי אחר כך בפתיחה להפרי מגדים בענינא דכל תוס'ף, ואין כאן מקום להעתיקם:

ד יח"ל יניח. עין במשנה ברורה, והוא מהמגן אברהם. ועין לקמן בסימן מב סעיף ג דכל דיניהם שייך לכאן. ונראה דאפלו אם עשית הכיס היה על דעת אחד, אם קדם שהניח בפעם האחד עקר בפרוש הזמנתו הראשונה דמהני, ואין זה בכלל לא אתי דבור ומבשל מעשה, דהעשיה זו לא נחשב רק הזמנה בעלמא, עין סנהדרין מת, ואין כאן מקום להאריך:

1) שתי הזוגות. ומיירי שהזוג שנתחד לו הכיס מתחלה הוא בלי תיק, ואפלו אם הוא התיק ופעמים בדרך עראי הם מנחין בו בלי תיק, נתקדש על ידי זה, וכדאימא מגלה כו ע"ב בגמרא מריש היה אמינא וכו', עין שם, אבל אם הוא בתיק תמיד, הוי הפיס אין נעשה על ידו כי אם תשמיש דתשמיש ולית בו קדשה. ולכאורה יראה דדוקא אם התיק מכסה גם המעברתא והתתורא דגם הם מפלל גוף הקדשה, דלא חשיב במגלה דף כו לתשמיש קדשה בתפליין רק התיק והרצועה, וגם משבת כח ע"ב והא אמר אביו ש"יין של תפליין וכו', ועין. אחר כך מצאתי כעין זה במרדכי בהלכות תפליין:

1) הוא חל. עין במשנה ברורה, והעתיקתי כל זה מבאר היטב בשם תשובת דרכי נעם. וצריך עיון קצת לדינא במה שכתב דאם לא הניחן וכו' ויכול להחליפם,

שער הציון

יט. פרי מגדים: ד כ. מגן אברהם: (72607) { 123 } עמוד

אגרות

יורה דעה

משה

קג

מיין ושאר משקין שפליגי הרמב"ן והרשב"א שהביא הבי"י ס"ס תנ"ב והחמיר הרמ"א שם בסעי' ה' שלא להגעיל לכתחלה דהמים שנעשו מזיעה מסתבר שהוא כמים לענין הגעלה אף לכתחלה אף אלו שאינם כמים לענין הכשר טומאה שתנן ברפ"ב דמכשירין.

ומש"כ כתר"ה אולי יש להגעיל בשומן הכשר ויהיה אסור שומן הכשר הראשון ויועיל להכשיר שומן הכשר השני שיעשו. הנה בר"ן ס"פ כל הבשר כתב דשמן ושומן וחלב גרועין מיין ומוזג והרשב"א שפליגי להיתר לא הזכיר בתשובתו סי' תק"ג אלא יין ומוזג וא"כ אפשר שמודה לאסור בשמן ושומן וחלב. ואף הרמ"א שכתב בדיעבד מהני בכל משקה שמשמע שאף שמן וחלב בכלל שמהני אפשר שעכ"פ אין שומן הבשר בכלל משקה עיין בחולין דף ק"כ וברפ"ג דטהרות בתפארת ישראל ובמשנה אחרונה ולכן אין להגעיל בזה.

ידידו הרוש"ת.

משה פיינשטיין

גופיה ולא התבוננו מה שאיזה שעות אינה בבית ותשאר הנכרית לבדה ולכן אין לזה דין מויד ונשאר אדינא שאחר מעליע מותרין הכלים. אבל צריך להזהירם אלהבא שאסור להניח נכרית בבית שיש לחוש שתשמש בהכלים בדבר איסור.

ידידו,

משה פיינשטיין

סימן סב

בדבר בלענדעד יי"ש

ער"ח אד"ש תש"ח.

מע"כ ידידי הרב הגאון המפורסם מוהר"מ פינחס טייך שליט"א הגאב"ד עליוזאבעט.

קבלתי מכתבו היקר בדבר היי"ש בלענדעד שחתחת השגחתו עושים בלענדעד שלא בתערובות יין וגליצערין. ואני אומר לו ישר כחו בזה שיהיה ראוי למהדרין ליוהר מדברים שצריך הוראת חכם כהא דחולין דף ל"ז ודף מ"ד ואיפסק ברמ"א ס"ס קט"ז וכ"ש בזה שיש גם אוסרין. ואני אף שאני מתיר נוהר אני בעצמי מלשתות בלענדעד רק בחבורה שלא למיחוי כיוהרא הייתי שותה משהו לברך המסובין כנהוג ולכן ודאי טוב שיהיה יי"ש בלענדעד בלא שום חשש.

אבל לדינא היי"ש בלענדעד אשר יש חשש שמא מערבין בה חלק אחד מארבעים יין מותר בשתייה דהא נפסק בסי' קל"ד סעי' ה' דין בטל בששה חלקים ואף שבסי' קכ"ג סעי' ח' הביא הרמ"א ב' שיטות מ"מ הלכה כהמתירין כדאיתא בש"ך שם ס"ק ט"ז דהכי קי"ל עיי"ש. ואף שכתב הש"ך בסי' קל"ד ס"ק כ"א דבתבשיל שמשביחו אסור, עד ששים, אין ביי"ש חומרת תבשיל דאדרבה מצינו שיטת הרשב"ץ שבמשקים חריפים כשכר וכדומה מתבטל עוד בפחות אם רק הרוב הוא שכר לענין ברכה ונפסק כן באו"ח סי' ר"ב סעי' א' ברמ"א. ואף שאולי אין ראייה מברכה מ"מ הא במים גם לענין ברכה בעי ששה דוקא שלא לברך בפה"ג וא"כ אין שום טעם לומר שיהיו מים ושאר משקין הפוכים דלענין בטול איסור יהיה במים אף בששה ובמשקים דוקא בששים ולענין ברכה יהיה במשקים ברובא

סימן פא

בהשאירו נכרית בבית אם יש לאסור הכלים

י"א ניסן תשי"ט.

מע"כ ידידי מוהר"ר שמואל אליעזר הלוי ראוענפעלד שליט"א.

בדבר מה שהשאירו משרתת נכרית בבית בשביל הילדים, ודאי היה אסור לכתחלה להניח נכרית שאפשר לחוש שתבשל לעצמה ולפעמים גם להילדים אף שאין מלאכת הבשול מוטל עליה אשאה יהודית הקרובה לשם קבלה עליה מלאכת הבשול. מ"מ יש לחוש שתבשל לעצמה ולפעמים כשלא תבוא השכנה בזמן תבשל גם בעד הילדים ואינה מדקדקת בעניני בשר וחלב ולעצמה אפשר שתביא בשר אסור. אבל בדיעבד יש להתיר להשתמש בהכלים אחר מעליע שיהיה אז ספקא דרבנן כמפורש ברמ"א סימן קכ"ב סעיף ט', ואפילו להט"ז שם סק"ח דבהניח אצל הנכרי במזיד אסורין הכלים, דבכאן אין להחשיב למזיד דהיו טועים שיש לסמוך על השכנה שנכנסת לבשל וגם על זו שדרה בבית

אגרות

יורה דעה

משה

פג

הוא רק לרוב בניא ומימ נחשבה ידיעה זו כראיה ואף שצריכין אנו לעוד דבר זהו רק ידיעה דהא לא ראינו רק יחוד ולרב הוא עוד תלתא שהם רק ידיעות שאף שסובר אדם יודע שאין קידושי קטנה כלום ודאי איכא מעוט שאין יודעין גם לדידיה כיון דאיכא מ"ד שסובר דאין אדם יודע עיין בתוס' גיטין דף מ"ה משום שאין לומר שתהיה פלוגתתם רחוקה אך מ"מ מצד הרוב היודעין שאין קידושי קטנה כלום והרוב שאין בועלין ביאת זנות והרוב שביחוד יש גם ביאה אף שאיכא ג' מעוטים כנגדם שאף אם נימא כמעוט אחד לא היו קידושין מ"מ נחשב לרב כעדים לקיומא ממש שבעיל לשם קידושין אף לקולא שלא יתפסו קידושי השני וגם שמואל מודה בעצם הדין כדלעיל אלמא דיש לידיעה דין ראייה ממש.

ובאם אחד נהג להחמיר אם נאסר מדין מנהג ג' פעמים תליא אם היתה כוונתו להחמיר אף אם הדין הוא להתיר וכ"ש בידע בעצמו שיש להתיר ומימ נהג איסור יש עליו איסור נדר דנהג ג"פ אבל אם החמיר משום שהיה סבור שאסור מדינא או אף רק שאסור מספק וחשב על המקילין שאולי טועין בדין או שאולי הם מזולזין באיסורין אין עליו דין נדר מצד מנהגו וא"צ היתר.

והנני ידיו.

משה פיינשטיין

ויש ידיעה שאף בנפשות נחשב ראי' דבמנאפים עד שיראו כדרך המנאפים אף שהחיוב הוא רק אם הכניס כמכחול בשפופרת שלא ראו זה ומשמע מרשיי ב"מ דף צ"א שכתב דלא הוקיקתן תורה להסתכל כ"כ דבכה"ג ברזח ושאר מיתות לא היו מחייבין מיתה ורק במנאפים לא הוקיקתן תורה להסתכל ומחייבין אותן מיתה אף שאינה ראייה. וא"כ צריך לומר שבעצם ידיעה היא כראיה גם לגבי נפשות ולכן נהרגין במנאפין ורק בשאר מיתות הוא גזה"כ שלא ידונו ע"פ ידיעה ולכן במנאפין שהיה נמצא שלא יהרגו לעולם כדאיתא בספ"ק דמכות סובר שמואל דמוכרחין לומר דבמנאפין נהרגין ע"פ ידיעה זו ולית בהו גזה"כ זה לענין ידיעה זו אבל אם ידיעה לא היה בעצם כראיה אין שייך לומר שיהרגו כדרך המנאפין דהא עכ"פ לא ראו וליכא עדים אלא ודאי שבעצם הוא כראיה לכל דבר רק שנתחדש דבנפשות לא ידונו ע"פ עדות דידיעה ובמנאפין לא נתחדש לענין ידיעה זו.

סימן מח

עוד בענין הנ"ל

ר"ח מנ"א תשי"ד.

להנ"ל.

ובדבר מה שכתבתי שהרוצה להקל בחלב של הקאמפאניעס שהם תחת השגחת הממשלה יש לו טעם גדול משום שידיעה נחשבה כראיה ולא היה זה בכלל האיסור כיון שאסרו רק באין ישראל רואהו הוא טעם גדול. ואף שכתב"ך שלח לי תשובה מפקיד השלטון שהעונש ע"ז הוא רק מעשרים וחמשה עד מאה דאלאר וגם הם מקבלי שוחדא. לא נתבטלה בזה הידיעה משום דאין להם בשביל מה לעבור ולהענש וליתן שוחד דאין להיות מזה ריוח שימסרו נפשיהו ע"ז דכיון שאסור מדיני הממשלה לערב, ודאי כשירצו ליקח פועלים לחלוב סוסים וגמלים וחזירים יצטרכו לשלם להם הון רב וגם לשחד כל הפועלים שיש להקאמפאניע שישתקו וגם לשחד למשגיחי הממשלה שאף ששחד הוא דבר המצוי מ"מ בדבר פרסום כאצל הקאמפאניע שאין עושין בעצמן אלא ע"י פועלים הוא דבר קשה שייראו מליקח שחד ואם יעלה בידו ליתן להם שחד צריך להון רב ונמצא שאין שייך שיהיה לו ריוח מזה ובלא ריוח הא מפורש בגמ' שאין לחוש לערובי בע"ז דף ל"ד קיסתא דמורליס בלומא קיסתא דהמרא בד' לומי וכן הוא בתוס' דף ל"ב. ורק שיש לחוש שמא יש לו מעט חלב טמא שא"צ לפועלים ויערב באופן שלא יבינו העוסקים שהוא רק ריוח משהו ובפרט לגבי מסחר של אלפים שודאי בשביל מירתת מדיני זממשה אף בשביל עונש קטן לא יערב. ובפרט שאם יעבור איזה פעמים ודאי יקחו ממנו הלאייסענס

ולכן בחלב שאסרו רק בחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו יש להתיר גם בישראל יודעין ידיעה ברורה דהוי כראיה. וזה שאם יערבו יענשו ויצטרכו לסגור העסק שלהם שהוא הרוחה של כמה אלפים והממשלה משגחת אליהם הוא ודאי ידיעה ברורה שהיא כראיה שלא היה בכלל איסורם. וזה הוא גם לטי"ע דאין טעם לחלוק בזה ולכן הרוצה לסמוך ולהקל יש לו טעם גדול ורשאי וכמו שמקילין בזה הרוב בניא שומרי תורה וגם הרבה רבנים וחי' לומר שעושין שלא כדיון. אבל מימ לבעלי נפש מן הראוי להחמיר ואין בזה משום יוהרא וכך אני נוהג להחמיר לעצמי אבל מי שרוצה להקל הוא עושה כדינא אין להחשיבו כמזלזל באיסורין.